

a többi csoport véleménye is. Hú, nézzétek, mondják a büfénél, ott van az a fiú, aki játszotta a libát a Ludas Matyiban!

Igen, a Magyar Drámapedagógiai Társaság szeretné szakmailag támogatni a csoportvezetőket, de arra számítunk, hogy akik beküldték a felvételeket, azok is aktívan részt vesznek majd ebben a folyamatban. Jó lenne, ha ez a tudás, ami idén összegyűlt, egyfajta példatárként megmaradna, mondjuk egy színjátzó-rendezői tanfolyamon.

Dolmány Mária: Nagyon fontosak a találkozások akkor is, amikor nincs bezártság, mint fél év óta folyamatosan.

De most még fontosabbak, hogy érezzük azt, hogy nem vagyunk egyedül ebben a világban ezekkel a gondolatokkal, problémákkal. Segítsünk egymásnak ötleteinkkel abban, hogyan lehet tovább folytatni a munkát, kitartani egészen addig, amíg majd újra találkozhatunk reményeink szerint már tavasszal.

Jászay Tamás: Köszönöm, hogy itt lehettem. Tizennégy év óta az idej volt az első év, hogy nem zsűriztem se gyermek-, se diákszínjátzó előadásokat. Nekem, aki kritikusként időm java részét kószínházakban töltöttem, minden évben ünnep, felfrissülés, újdonság ez a közeg, izgat a működése.

Először, amikor Kaposi Laci felkért a moderátori feladatra, s megnéztem, hogy megint három és fél órát kell a gép előtt ülnöm, nem voltam annyira boldog. Aztán elmúlt ez az érzés és most már nagyon örülök, hogy részese lehettem ennek a dolognak. Remek lenne, ha jövő tavasszal élőben is találkozhatnánk. Ugyanakkor az is remek és szükségszerű lenne, hogy Ti, gyermekszínjátzókkal foglalkozók, akár a gyerekeitek bevonásával gondolkodjatok el azon, hogy mit lehet kezdeni ezzel a helyzettel és hogyan lehet ezt a javatokra fordítani. Bevallom, hogy ezen a téren a profi színházak nagyon gyerekecipőben járnak még, de ők eleve nehezebben mozdulnak: bízunk abban, hogy a gyerekek kreatívabbak.

A Jarábik Gabriella és Kuklis Katalin vezetésével dolgozó kitűnő dunaszerdahelyi színjátzó csoportot, a Fókuszot köszöntjük. (A szerk.)

A Fókusz 50 éve

Hizsnyan Géza¹

A (cseh)szlovákiai magyar nem hivatásos színjátzó megérdemelné történetének elemző, tudományos igényű feldolgozását. Meg kellene írni az egyes csoportok történetét, s ezeket az egyes időszakok kultúrtörténeti kontextusába helyezve az egész „mozgalom” (vagy nevezzük bárminek) történetét. Kezdeti lökést adhatna például egy nagy múltú sikeres együttes évfordulója is. Mondjuk a dunaszerdahelyi Fókusz 50 éves jubileuma! De hagyom a szakami ábrándozást és az évforduló alkalmából megkísérlem fölidézni néhány, a Fókuszhoz kötődő személyes emlékemet. Bár nem követhetem folyamatosan működésüket, korántsem láthattam minden előadásukat, a velük történt találkozások jelentős hatással voltak színházi ízlésem, ha úgy tetszik „színházi világnézetem” alakulására.

Az első találkozás még gimnazista koromból a Fókusz Irodalmi Színpadhoz fűződik. A Kiáltás című, az SZNF 30. évfordulója alkalmából készült előadásuk sokáig foglalkoztatott. Egy általam nem túl „veretesnek” érzett, inkább az adott évfordulóra tekintő szöveg lenyűgözően dinamikus, szuggesztív előadása, talán először készítetett a tartalom és forma kérdései fölötti (vagyis színházelméleti) töprengésre. Évekkel később a Kis Fókusz előadása reveláció volt a számomra.

¹ In: FÓKUSZ 50 – 10 év krónikája. 20-22. o. Szerk.: Jarábik Gabriella, Kuklis Katalin, Patassy Andrea. Fókusz Polgári Társulás, 2020. (Eredetiben fotókkal – a Szerk.)

Prágai egyetemi éveim alatt a prágai kis színházak előadásainak hatására a színházművészet odaadó hívévé váltam, de hogy egy kisgyerekekből álló csapat is lenyűgözheti, teljes értékű művészi élményben részesítheti a felnőtt nézőt is, azzal addig nem találkoztam. A Mondjuk a magunkét című előadásban egészen kicsiny gyerekek „léteztek” a színpadon, olyan természetességgel, olyan fölszabadult játékosággal, spontaneitással és mégis intenzív figyelemmel, összpontosítással, ami számomra (de mint utólag, pótolva gyerekszínházi ismereteim súlyos hiányait kiderült, egész hazai kultúránkban) az újdonság erejével hatott. Ezzel stílust teremtett, mely a továbbiakban szerencsénkre méltó követőkre talált.

A következő találkozásélményem a Fókusz Diákszínpadhoz (a Kis Fókusz gyermekszínijátzóiból diákszínijátzókká „serdült” társulathoz) fűződik. Jánoska, a vitézke c. előadásuk egyszerre volt paródia, szarkasztikus játék, Petőfi művének groteszk parafrázisa, és a középiskolás fiatalok társadalmi kérdésekhez való „hozzászólása” is. Jarábik Gabriellának ebbe, és később sok másik előadásába sikerült úgy belevinni társadalmi-politikai mondanivalót, tartalmat, hogy azt a néző hitelesnek, a fiatalok saját állásfoglalásának érezze. A diákelőadások „politizálása” számos vitát generált a Jókai Napok különböző összetételű bíráló bizottságaiban (zsűrijében). Magam mindig a „ha hitelesnek, őszintének hat, akkor ez többletet jelent” álláspontján voltam. Jarábik Gabriella és a Fókusz számos előadása győzött meg ennek létjogosultságáról.

Ha meg kellene neveznem miben rejlik számomra a Fókusz legfőbb értéke, legnagyobb varázsa, a sokoldalúságot, változatosságot mondanám. A játékos, groteszk elemekkel dolgozó Jánoska, a vitézkét, egy realista regényadaptáció (Golding: A legyek ura) torokszorító előadása követte. De bemutattak versekből készült pódiumjátékot (Nemzedék), mese dramatizációt (A császár új ruhája, Fehérlófia) és 20. századi dráma diákszínpadi adaptációját (Dürrenmatt: *Pillanatkép egy bolygóról*, Federico Garcia Lorca: *Bernarda Alba háza*). A Fókusszal történt emlékezetes találkozásaim között kiemelkedő helyet foglal el a Fehérlófia. Néhány év kihagyás után visszatérve a Jókai Napok zsűrijébe az volt az érzésem: már ezért az előadásért megérte itt lenni. A két évvel később látott Bernarda Alba házáról ma is úgy vélem, tanítani kellene, hogyan adaptáljunk diákszínpadra, hogyan játsszunk fiatalokkal súlyos mondanivalójú klasszikus drámát. Természetesen ott kezdve a „tanítást”, hogy merjünk ilyen „kalandra” vállalkozni!

Maradandó élményt nyújtó találkozás volt a *Ki a macska?* című, a gyermekekkel szembeni lelki terrortól szóló előadás is, melyet számos szakmabeli kifogásolt, sőt volt, aki kategorikusan elutasított – engem emberileg megrendített, szakmailag meggyőzött. Túllépve minden nekem jutott keret az szerettem volna fölidézni, mit jelentettek számomra, „elméleti színházi ember” számára a Fókusz művészetével való találkozások, s talán az is kiolvasható ezekből az „emléktöredékekből” mit jelent (legalább is az én véleményem szerint), milyen helyet foglal el a Fókusz kulturális és színházi életünkben.

Sándor Zsuzsa-emlékülés

– a megemlékezés menetét lejegyezte Körömi Gábor –

Az MTA Neveléstudományi Bizottság Drámapedagógiai Albizottsága, a Magyar Drámapedagógiai Társaság és a Bajor Gizi Színészmúzeum szervezésében 2020. szeptember 16-án került sor egy emlékülésre. Oka és célja egy szomorú megemlékezés, 2020 tavaszán elveszítettük egyik kollégánkat, a Kölcsey Ferenc Gimnázium és megannyi drámás továbbképzés pedagógusát, Sándor Zsuzsát.